

Sprawozdanie z działalności merytorycznej Instytucji Kultury

Ars Cameralis Silesiae Superioris za rok 2013

1) Organizacja XXII edycji Górnośląskiego Festiwalu Sztuki

Kameralnej - Ars Cameralis (10-26 listopada)

W dniach 10-26 listopada 2013 odbyła się XXII edycja Festiwalu Ars Cameralis. Festiwal, który od wielu lat funkcjonuje na mapie Województwa Śląskiego jako interdyscyplinarne święto sztuki. Festiwal odbywał się tradycyjnie w wielu miastach i ośrodkach miejskich Województwa Śląskiego (Katowice, Bielsko-Biała, Częstochowa, Bytom, Chorzów, Mikołów, Sosnowiec). Trzydzieści artystycznych imprez z dziedziny muzyki (20), literatury (10), filmu (8) oraz sztuk plastycznych (2), przyciągnęło w listopadowe wieczory ponad dwanaście tysięcy publiczności, która przyjeżdżała na poszczególne artystyczne wydarzenia nie tylko z terenów Górnego Śląska, ale także z wielu innych miast Polski.

XXII edycja Festiwalu Ars Cameralis, przebiegała pod hasłem zaczerpniętym z tekstu wybitnego XV wiecznego filozofa Pico Della Mirandoli „Wiem to, czego nie wiedzą inni...”. Przygotowana i zaprojektowana została przez organizatorów, tradycyjnie, jako prezentacja możliwie jak najszerszego spektrum istotnych zjawisk artystycznych.

Jak co roku w festiwalowym programie odnaleźć można było artystów zarówno pochodzących z Górnego Śląska, twórców ogólnopolskich jak i znakomitych postaci tworzących kulturę europejską. Idea łączenia różnorodnych wydarzeń oraz krańcowo odmiennych artystycznych osobowości, w spójną artystyczną narrację, prześwieca organizatorom listopadowego wydarzenia od wielu lat. Wyważone proporcje pomiędzy tym co klasyczne, a tym co nowatorskie, stały się znakiem rozpoznawczym Festiwalu przyciągającego miłośników sztuki z różnych pokoleń i środowisk.

Hasło towarzyszące XXII edycji Festiwalu Ars Cameralis brzmiące: „Wiem to, czego nie wiedzą inni...” nie miało na celu sprawienia wrażenia zbytnej wiary we własne możliwości organizatorów Festiwalu, ani uzyskania efektu samo narzucającego się, normatywnego dyskursu wymykającego się wszelkim próbom negocjacji i dialogu. Wręcz przeciwnie, w świecie nieznośnie zmultiplikowanym, przeładowanym znaczeniami i możliwościami dokonywania wyborów, organizatorzy pragnęli podkreślić fakt, iż w XXI wieku, każdy z pasjonatów kultury, ma swoją subiektywną listę artystycznych zjawisk, odkryć i twórców, o których często nie wiedzą pozostali. Dostępność do najwartościowszych zjawisk współczesnej kultury, kanalizowanej często w formie rozmaitych przeglądów i festiwali, staje się więc swoistym portalem społecznościowym, forum wymiany informacji,

kulturowym „facebookiem w Realu”, na którym umieszcza się autorskie zestawienia. Idąc tym tropem, Festiwal Ars Cameralis, co roku przygotowuje swą listę mocnych artystycznych typów, olśnień, opowieści niezwykłych, których kolejne części i rozdziały stają się przyczynkiem do dalszych fascynacji, poszukiwań i odkryć dla publiczności, która uczestniczy w poszczególnych wydarzeniach. Dlatego kolejnym dziedzinom kultury prezentowanym podczas XXII edycji Festiwalu Ars Cameralis przypisane zostały poszczególne permutacje głównego hasła: „słyszę to, czego nie słyszą inni”, „mówię to, czego nie mówią inni”, „widzę to, czego nie widzą inni” etc...

Owe sentencje miały jednak w zamyśle organizatorów, nade wszystko, stać się przyczynkiem zachęcającym publiczność, aby po raz kolejny zaufała wyborom, odkryciom i propozycjom twórców Festiwalu zapraszającym do wspólnej wędrówki, przez artystyczne zjawiska niejednokrotnie nieznanie jeszcze szerzej polskiej publiczności. Tym bardziej, iż XXII arscameralisowa edycja była w znacznej mierze Festiwalem odkryć i objawień. Odkrywanie nowych znaczeń i języków, przesuwanie granic oraz docieranie do peryferyjnych obszarów kultury stało się jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed człowiekiem pragnącym zrozumieć zasady funkcjonowania współczesnego świata.

Ubiegłoroczna edycja Festiwalu Ars Cameralis rozpoczęła się dnia 10 listopada trzema, niemalże równoległymi, wydarzeniami muzycznymi. W Kościele Ewangelicko-Augsburskim w Katowicach wystąpił **Kwartet Śląski** z towarzyszeniem **Zespołu Śpiewaków Miasta Katowice Camerata Silesia**. Koncert odbył się przy okazji jubileuszu 35-ciolecia Kwartetu Śląskiego, jednego z czołowych polskich zespołów kameralnych. W programie koncertu pojawiły się utwory Henryka Mikołaja Góreckiego oraz Arvo Parta. W tym samym czasie w Bielsku-Białej na Małej Scenie Teatru Polskiego zainaugurowana została muzyczna festiwalowa alternatywa, jak zwykle od kilku lat reprezentowana licznie przez zespoły eksplorujące rozmaite jej odmiany. Wystąpiły dwa zespoły, grająca ekstrawagancką i nieco eklektyczną muzykę **Orchestra of Spheres** z Nowej Zelandii oraz psychodeliczną, międzykulturową transową mieszankę (**High Wolf**). Z kolei na scenie Jazz Clubu Hipnoza w Katowicach publiczność porwał niezwykle amerykański muzyk uchodzący z wschodzącą gwiazdą muzyki soul **Bilal**.

W kolejnych dniach Festiwalu nastąpił istny przegląd najciekawszych gatunków współczesnej muzyki alternatywnej. Od kameralnych, intymnych autorskich projektów (**Andera Schroeder, Emilly Wells, Thayer Sarrano**), poprzez elektro popowe duńskie zespoły **Oh Land** oraz **When Saints Go Machine**, subtelną, przepiękną i delikatną elektronikę w wykonaniu greckiego muzyka występującego pod pseudonimem **Matteus**, dj'skie sety **Slugabed**, „roztrzęsione” dźwiękowe eseje **Stubborn Heart**, na czarownych afrykańskich rytmach skrzyżowanych z tradycjami francuskich chanson wygrywanych przez **Stranded Horse**, skończywszy.

Podczas XXII edycji Festiwalu Ars Cameralis godne i znaczące miejsce zajęła literatura. W programie ostatniej edycji Festiwalu pojawił się bowiem obszerny blok literackich wydarzeń pod hasłem „**Zderzenia Literackie**”. W dniach 14, 15, 16 oraz 20

listopada w kilku miejscach Katowic odbyły się imponujące bloki literackich wydarzeń, podczas których spotkaniom, odczytom, warsztatom i dyskusjom towarzyszyły koncerty wykonawców posiadające swój wyrazisty i mocny literacki kontekst.

Podczas „**Zderzeń Literackich**” wystąpiło mnóstwo wybitnych osobowości pisarskich z całego świata. Ze Stanów Zjednoczonych przyjechała laureatka prestiżowej Nagrody Pulitzera, znakomita poetka **Rae Armantrout**. Swą mocną reprezentację miała literatura słoweńska. Trójka pisarzy z tego kraju wystąpiła podczas imprezy przebiegającej pod nazwą „Rozmówki polsko-słoweńskie”. Dwójce młodszych, ale już niezwykle utytułowanych i utalentowanych poetów **Anie Pepelnik** i **Primozowi Cucnikowi**, towarzyszyła prawdziwa gwiazda literatury europejskiej, wielokrotnie nagradzany, ceniony pisarz, poeta i eseista **Ales Debelijak**. Odbyło się także spotkanie pod nazwą „Igraszki Rodzinne” w którym udział wzięli ukraińscy pisarze - **Jurij Andruchowycz**, **Sofija Andruchowycz** oraz **Andrij Bondar**. Z Anglii dotarł brytyjski twórca Rod Mengham, a dzięki łączom Skype'a publiczność, która pojawiła się podczas kolejnej odsłony **Zbiegu Poetyckiego NaDziko** mogła zobaczyć i posłuchać niezwykle wierszy **Petera Gizzi**.

Polską literaturę podczas arscameralisowych spotkań spiętych kłamrą „Zderzeń Literackich” reprezentowali m.in. **Janusz Rudnicki**, **Krzysztof Varga**, **Marta Podgórnik**, **Barbara Klicka**, **Szczepan Kopyt** i **Krystian Emanuel Baczewski**. Odbyło się także spotkanie poświęcone postaci Witolda Wirpszy w którym udział wzięli m.in. **prof. Dariusz Pawelec**.

Podczas czterech dni „Zderzeń Literackich” niemal wszystkim blokom spotkań autorskich towarzyszyły koncerty posiadające swój określony literacki kontekst. Wybitny współczesny polski poeta **Andrzej Sosnowski** wystąpił wraz z zespołem **Chain Smokers**, **Lech Janerka**, który zagrał kameralny, półakustyczny koncert, promował jednocześnie swą książkę, w której zebrał najlepsze teksty „Śpij Aniele mój/Bez kolacji”, jeden z najważniejszych współczesnych europejskich pisarzy, Ukrainiec **Jurij Andruchowycz** zaprezentował znakomity performance muzyczny z towarzyszeniem zespołu **Karbido**, podczas **Zbiegu Poetyckiego NaDziko** odbył się koncert zespołu **Trupa Trupa**, na którego czele stoi poeta Grzegorz Kwiatkowski, a kobiecy zespół **Pochwalone** wykonywał utwory polskich poetek XX wieku.

Dzięki uprzejmości m.in. British Council, instytucji reprezentującej Zjednoczone Królestwo odbył się przegląd filmów **BAFTA Short Nominee**. Po sukcesie jaki w 2012 roku odniosły pokazy nominowanych filmów krótkometrażowych w Anglii, Brytyjska Akademia Sztuk Filmowych i Telewizyjnych (BAFTA) postanowiła zorganizować seanse wyjazdowe. Dzięki temu polscy widzowie mogli zobaczyć najlepsze brytyjskie krótkometrażówki. Inną filmową inicjatywą, która zagościła podczas XXII edycji Festiwalu Ars Cameralis był **Przegląd Współczesnego Kina Słowackiego** pod nazwą „**Obrazy i Marzenia**”. Widzom Festiwalu zaprezentowane zostały najślynniejsze i najczęściej nagradzane filmy fabularne i krótkometrażowe słowackiej kinematografii z ostatnich lat.

Jak co roku, ostatnia festiwalowa edycja nie mogła się obyć bez wernisaży wystaw artystycznych. Niezwykle istotnym wydarzeniem wystawienniczym była pierwsza monograficzna wystawa, pochodzącego ze Śląska, **Sławomira Elsnera „Pano-Rama 2013”**. Drugim ważnym wernisażem, który odbył się podczas Festiwalu Ars Cameralis była wystawa **EN/OF Editions**, stanowiąca prezentację dorobku limitowanej, artystycznej serii płyt winylowych, wydawanych przez niemiecką oficynę muzyczną Bottrop Boy.

Festiwal Ars Cameralis w roku 2013 podkreślił jeszcze mocniej i dobitniej swe kameralne korzenie oraz przyświecającą mu subtelną ideę intymnego spotkania ze sztuką, z artystą, a także odwracając nieco sytuację - z widzem, z słuchaczem, z odbiorcą. Organizatorzy kładąc akcent na prezentacje znakomitych, lecz ryzykownych zjawisk oraz ich twórców, często nierozpoznanych dotychczas w Polsce, udostępniili śląskiej publiczności nowe horyzonty, nieznanych dotąd szerzej twórców zderzając ich niejednokrotnie z uznanymi artystami o niepodważalnej i ugruntowanej pozycji.

XXII edycja festiwalowego święta sztuki zakończyła się w jednogłośnie niemal opinii krytyków, publiczności oraz występujących artystów, wielkim sukcesem zarówno frekwencyjnym (łącznie ponad 12 tysięcy widzów), organizacyjnym, jak i artystycznym, utrwalając, tym samym, swą pozycję jednego z czołowych festiwalowych wydarzeń kulturalnych w Polsce.

2) Dramatyzowana instalacja: Pamięć pracy/Droga Przemysłowa13

W dniach 8 – 22 czerwca w przestrzeni byłej Walcowni Huty Cynku w Katowicach – Szopienicach odbyła się multimedialna instalacja pt. „Pamięć pracy/Droga Przemysłowa13” autorstwa Stephana Strouxa. Projekt był kontynuacją wystawy prezentowanej w 2012 roku w Zollverein Essen („Pamięć pracy/Erinnerung an Arbeit”) i podobnie jak w przypadku tamtego wydarzenia na wystawę złożyły się prace śląskich i niemieckich artystów, m.in: Sławomira Rumiaka, Piotra Wójcika, Wojciecha Kucharczyka, Arkadiusza Goli, Andrzeja Tobiasa, Marii Wnęk, artystów sztuki naiwnej, Barbary Siewert, Thomasa Vossbecka, Marka Schovanka, Bastiana Marisa, których działalność nierozzerwalnie związana jest z obszarami przemysłowymi Zagłębia Ruhry i Górnego Śląska.

Tym razem jednak projekt poszerzony został o dodatkowe elementy i kontekst miejsca, w którym się odbywał. Struktura instalacji opierała się bowiem na 13 stacjach, przez które przechodził widz w swojej peregrynacji po terenie byłej huty. Ostatnią i zarazem najważniejszą stacją stanowiła główna hala huty, gdzie koncentrowała się większość prac zaproszonych artystów.

Główne medium, za pośrednictwem którego przekazywana była idea wystawy stanowiły sztuki wizualne, w tym: malarstwo, projekcje wideo, instalacje wykorzystujące rzeźbę oraz wideo, wystawę fotografii, performance, instalacje dźwiękowe. Na program towarzyszący instalacji złożyły się dodatkowo koncerty, warsztaty edukacyjno-artystyczne dla dzieci oraz debata pt. „Poprzemysłowość – balast czy szansa?” organizowana we współpracy ze Śląskim Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach oraz Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Szopienic „Mocni Razem”.

Projekt był jednym z ważniejszych wydarzeń Regionalnego Święta „Industriada”. W ciągu dwóch tygodni instalację zwiedziło ok. 3000 osób.

Partnerami projektu byli m.in.: Ruhrmuseum Essen, Muzeum Śląskie w Katowicach, Instytucja Kultury Katowice – Miasto Ogrodów, Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach, Stowarzyszenie „Mocni Razem”.

Projekt finansowany był przez Ministerstwo Kultury Nadrenii – Północnej Westfalii, Narodowe Centrum Kultury, Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej, Województwo Śląskie i Miasto Katowice.

3) Współorganizacja Festiwalu Muzycznego Ogrody Dźwięków

W dniach 28-30 czerwca 2013 roku Instytucja Kultury Ars Cameralis współorganizowała pierwszą edycję Festiwalu „Ogrody Dźwięków”, który stanowił kontynuację Euro-Med Music Festivalu. W ciągu 3 dni odbyło się 9 koncertów w wykonaniu artystów pochodzących z krajów zarówno basenu Morza Śródziemnego (Chalaban, Karima Nayt, Moişhe Moişhe Moişhele, Las Migas), obszaru Bałkanów (Transkapela, Arifa) oraz Europy Środkowo-Wschodniej (Adam Strug Kompania, Południce).

Bogactwo muzycznych światów, międzykulturowy dialog oraz pozytywna energia płynąca z muzyki i spotkania z nieznanymi kulturami spowodowały iż Festiwal Ogrody Dźwięków zakończył się wielkim sukcesem, ciesząc się powodzeniem ślaskiej publiczności.

4) Kulturatrium - projekt muzyczny, rezydencja artystyczna na terenie Województwa Śląskiego w ramach współpracy regionów Trójkąta Weimarskiego 15 – 26 października -2013

Celem polsko – francusko – niemieckiego projektu rezydencji, która odbyła się w przemysłowym obiekcie „Szygarka” w Chorzowie, na terenie Województwa Śląskiego, była prezentacja wielu aspektów związanych z ekspresją jazzowego tria fortepianowego oraz przełożenie idei na język szeroko rozumianej improwizacji. Celem pracy muzyków wyselekcjonowanych przez Regiony: Województwo Śląskie – Maciej Garbowski, Północna Nadrenia – Westfalia - Jarry Singla oraz region Nord Pas de Calais – Peter Orins, było zbadanie sposobów, w jaki kształtują się związki historii muzyki jazzowej w ujęciu tria fortepianowego ze współczesnymi formami muzycznej ekspresji. Współpraca pomiędzy muzykami jazzowymi trzech regionów pomogła poszerzyć wzajemną wiedzę na temat współczesnych technik kompozytorskich.

Projekt zakładał poszukiwania nowej jakości artystycznego wyrazu poprzez połączenie ze sobą artystów, wywodzących się ze świata muzyki klasycznej, ale będących zarazem improwizatorami jazzowymi.

Rezydencja artystyczna rozpoczęła się od wymiany uwag i sugestii pomiędzy wyselekcjonowanymi muzykami odnośnie potencjalnego materiału i instrumentarium już od początku października, a współpraca polegająca na wypracowaniu spójnego materiału muzycznego, w sali Szygarki rozpoczęła się od 16 października i została zwieńczona koncertem w sali Szygarki w Chorzowie w dniu 24 października, w składzie: Maciej Garbowski – kontrabas, Peter Orins – perkusja, instrumenty elektroniczne oraz Jarry Singla - Fortepian. Koncert swoją obecnością zaszczylicili przedstawiciele Wydziałów Kultury, Promocji i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Marszałkowskiego oraz członek Zarządu Województwa, Pan Akadiusz Chęciński. Radę Regionalną Nord-Pas-de-Calais reprezentował pan Sylvain Witkowski, natomiast region Północnej Nadrenii – Westfalii – Pani Angelica Schwall-Duren - Minister ds. Federalnych, Europy i Mediów Kraju Związkowego Północnej Nadrenii-Westfalii oraz Pani Heidi Hoffmann - Dyrektor Referatu ds. Współpracy z Krajami Członkowskimi Unii Europejskiej w Kancelarii Stanu Północnej Nadrenii-Westfalii.

5) Wernisaż wystawy - Jaremianka: Pasja i Konsekwencja (25 stycznia 2013 – 24 marca 2013), Galeria Rondo Sztuki w Katowicach

Wernisaż wystawy Marii Jaremy odbywał się w dwóch odsłonach (odsłona I: 25.01 – 17.02.2013 – Związki z Teatrem, odsłona II: 24.02 – 24.03.2013 – Laboratorium Awangardy) i stanowił swoiste post scriptum do XXI edycji Festiwalu Ars Cameralis

Maria Jarema jest jedną z największych i najwybitniejszych artystek polskich XX wieku. Założycielka Grupy Krakowskiej oraz eksperymentalnych teatrów Cricot I i Cricot II (wspólnie z Tadeuszem Kantorem) dzięki nieniejszemu przedsięwzięciu wreszcie doczekała się obszernej prezentacji w Polsce. Jej prace nigdy nie były pokazywane poprzez tak dużą ilość prac - od rzeźby do malarstwa abstrakcyjnego. Ich wyboru dokonał syn artystki, a jednocześnie kurator honorowy wystawy Aleksander Filipowicz.

6) Kontynuacja projektu Design Silesia

Kolejny rok uczestnictwa w projekcie Design Silesia przyniósł w ciągu ostatnich 12 miesięcy szereg liczących się inicjatyw.

Kontynuowany był projekt związany z Mobilnymi Kontenerami Designu, które zaprezentowane zostały m.in. podczas Festiwalu Woodstock w Kostrzynie nad Odrą, podczas Festiwalu Designu w Berlinie, w Chorzowie, Katowicach oraz Bytomiu (wszystkie działania podjęte zostały pomiędzy majem i wrześniem 2013).

W sierpniu 2013 roku miał miejsce w formie wystawionego namiotu projekt Design Silesia Cafe, w którym prezentowany był dorobek projektu Design Silesia. Projekt realizowany był podczas Festiwalu Tauron Nowa Muzyka.

Instytucja Ars Cameralis koordynowała ponadto publikację kalendarza na 2014, produkcję gadżetów reklamowych, produkcję Torby WhiteBag wykonanej z materiału TYVEK, oraz dwukolorowych toreb drelichowych (czarna + żółta).

Innymi przedsięwzięciami w ramach Design Silesia był dodruk publikacji „Ikony Śląskiego Designu” (również w języku angielskim) oraz koordynacja działań designerskich w ramach majowej Nocy Muzeów.

7) Organizacja koncertu Macieja Obary oraz happeningu szczudlarzy w Lille (10/11 kwietnia 2013 r)

Instytucja Kultury Ars Cameralis przyczyniła się także do promocji niezwykle utalentowanego śląskiego muzyka jazzowego współorganizując jego koncert we francuskim mieście Lille, połączony z happeningiem śląskich szczudlarzy. Przedsięwzięcie cieszyło się dużym zainteresowaniem francuskiej publiczności i spotkało się z owacyjnym przyjęciem

8) Zestawienie wszystkich wydarzeń zorganizowanych w roku 2013

	Muzyka	Film	Sztuka	Literatura Spotkanie Wykłady	Wydarzenia pleanerowe
Ogółem	31	9	2	13	20
Festiwal Ars Cameralis	21	8	2	10	-
Inne	10	1	-	3	20

Wydarzenia w ramach festiwalu Ars Cameralis w roku 2013 miały miejsce w następujących miastach:

Katowice, Częstochowa, Bielsko-Biała, Bytom, Sosnowiec oraz Mikołów

Główni patroni medialni:

Polskie Radio Trójka, Polskie Radio Katowice, Katowicka Gazeta Wyborcza, Ultramaryna, Onet.pl, nowa muzyka.pl.

Współpraca medialna:

Antyradio, soulbowl.pl, Futu, Popupmusic.pl, Screenagers.pl, Emma, music is, Uwolnij Muzykę, Tixar, In your pocket, Elephant shoe, Outrave, 5 kg kultury, jazzarium.pl, Happy Monday, New Anthem, Radio Studenckie Egida

Partnerzy :

Grupa eM Media

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Jasne, że Częstochowa

Miasto Katowice

Miasto Sosnowiec

Współorganizatorzy Festiwalu Ars Cameralis:

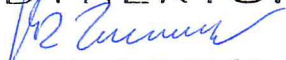
Arteria, Asociacion of Slovak Film Clubs, BAFTA, Biblioteka Śląska w Katowicach, British Council, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Centrum Promocji Młodych w Częstochowie, Filharmonia Częstochowska im. Bronisława Hubermana, Instytut Badań Teatru i Filmu Słowackiej Akademii Nauk, Instytucja Filmowa „Silesia Film” w Katowicach, Instytucja Kultury Katowice – Miasto Ogrodów, Instytut Mikołowski im Rafała Wojaczka, Jazz Club Hipnoza w Katowicach, Kinoteatr Rialto w Katowicach, Klub Jazzowy Paradoks w Częstochowie, Teatr Śląski w Katowicach, Teatr Polski w Bielsku-Białej, Stowarzyszenie jazzowe w Częstochowie, Slovak Film Institute, Klubokawiernie Sienkiewicza 27 w Katowicach.

INSTYTUCJA KULTURY

Ars Cameralis Silesiae Superioris
Górnosląski Festiwal Sztuki Kameralnej
40-038 Katowice, ul. Ligonia 7

Ars Cameralis Silesiae Superioris

DYREKTOR

Marek Zieliński